

A86/10

19 februari 1986

ZAGLADIN OVER DE COMMUNISTISCHE WERELDBEWEGING

Medio januari heeft Vadim V. ZAGLADIN, eerste plv. hoofd van de Afdeling Buitenland van het CC van de CPSU, in een Tsjechoslowaaks dagblad een artikel geschreven onder het hoofd "Een Belangrijke Internationale Opdracht; De Nieuwe Editie van het CPSU-program over de Communistische Wereldbeweging". Daarin gaat hij o.a. in op de kenmerken waaraan een communistische partij in de open van de CPSU moet voldoen en op het proletarisch internationalisme als het principe dat de relaties tussen communistische partijen moet regelen.

ZAGLADIN baseert zich daarbij op uitspraken in het nieuwe CPSU-program, dat tijdens het in de laatste week van deze maand te houden 27e CPSU-congres zal worden aangenomen.

Het artikel is op 16 januari verschenen in de zg. Bratislava Pravda, het partijdagblad van de Slowaakse CP.

Verschillen tussen CP-en.

ZAGLADIN begint zijn artikel met de vermelding dat volgens het nieuwe CPSU-programa de partij uitdrukkelijk een onderdeel is van de internationale communistische beweging en knoopt daaraan vast dat haar belangrijkste taak in die hoedanigheid bestaat in het streven naar vervolmaking van de socialistische samenleving (d.w.z. in de Sovjet Unie) en in het zich inzetten voor de overgang naar een communistische maatschappijvorm. De vervulling van dit streven noemt hij in het belang van het socialistisch wereldsysteem, de internationale arbeidersklasse en zelfs het hele mensdom. Daarnaast maakt hij er melding van dat de CPSU veel aandacht heeft voor de activiteiten van andere communistische partijen, dat zij hun ervaringen en problemen zorgvuldig bestudeert en dat zij voortdurend streeft naar vriendschappelijke relaties met hen.

Door ZAGLADIN wordt daarmee - als hij het heeft over de taak van de CPSU als onderdeel van de internationale communistische beweging - impliciet onderstreept dat zijn partij toch wel een vooraanstaande plaats inneemt binnen dit geheel. Hoewel hij het in zijn artikel nergens heeft over een leidende rol voor de CPSU, suggereert hij op zijn minst toch dat dit uitgangspunt volledig overeind staat. Het bestaan van verschillen tussen communistische partijen wordt weliswaar erkent, maar daarbij blijkt het uiteindelijk te gaan om zaken die van ondergeschikt belang zijn.

Die verschillen komen voort uit het feit dat CP-en, die in socialistische, kapitalistische of derde wereld landen actief zijn, in wezenlijk andere omstandigheden opereren. Dit heeft - aldus ZAGLADIN - invloed op hun strategie en taktiek. Kennisname en bestudering daarvan hoort bij een creatieve ontwikkeling van de marxistisch-leninistische theorie, wat hij uiterst belangrijk vindt voor een succesvolle ontwikkeling in de richting van het communisme.

ZAGLADIN maakt duidelijk dat, als hij het heeft over verschillen tussen CP-en, het gaat om zaken die slechts van ondergeschikt belang kunnen zijn. Dat doet hij bv. door in zijn artikel de kenmerken op te nemen, waaraan een communistische partij moet voldoen en waarover geen misverstand kan bestaan.

Hij valt daarbij terug op de nieuwe editie van het CPSU-programa en stelt dat een communistische partij uiteraard "de wetenschappelijke theorie van de sociale ontwikkeling, het marxisme-leninisme" aanhangt en dat zij principeel "een klassestandpunt" inneemt. Typerend voor een CP is ook dat zij overtuigd is van de historische onvermijdelijkheid van de vervanging van het kapitalisme door het socialisme en dat zij inziet dat een vreedzame dan wel gewelddadige socialistische revolutie objectief gezien een logisch verschijnsel is. Tenslotte noemt hij het vanzelfsprekend voor een CP dat zij zich binnen de specifieke omstandigheden van haar land inzet voor de vestiging van het socialisme.

Een vasthouden aan deze uitgangspunten verhoogt in de opvattingen van ZAGLADIN de strijdbaarheid van een CP, zoals het afwijken van de doctrine van MARX, ENGELS en LENIN de mogelijkheden verzwakt van een partij en van de communistische beweging als geheel. Met deze uitspraak keert ZAGLADIN zich tegen die CP-en in bv. West-Europa, die om welke reden dan ook, water in hun ideologische wijn hebben gedaan.

Het bestaan van verschillen in opvattingen van "echte" CP-en noemt ZAGLADIN een volstrekt natuurlijke zaak, waarvan "zelfs in het verleden" sprake is geweest. Hebben deze betrekking op marxistisch-leninistische leerstellingen, dan worden ze door hem echter onvoorwaardelijk afgewezen. Gaat het om incidentele, niet leerstellige kwesties, dan is het in de opvattingen van de CPSU noodzakelijk op "kameraadschappelijke en geduldige wijze" daarover te discussiëren. "Het leven zelf zal dan wel laten zien wie het gelijk aan zijn kant heeft".

Bij de laatste soort verschillen is het mogelijk tot de noodzakelijke samenwerking te komen in de strijd tegen de gemeenschappelijke klassevijand, tegen de agressieve politiek van het imperialisme en vooral in de strijd voor de vrede. Want dit laatste punt is - aldus ZAGLADIN - de belangrijkste opdracht waar alle CP-en in de tegenwoordige tijd voor gesteld zijn en een belangrijk element in de groeiende autoriteit van de communistische wereldbeweging.

Het belang van het proletarisch internationalisme

ZAGLADIN gaat in zijn artikel ook in op het proletarisch internationalisme, het principe dat de relaties regelt tussen communistische partijen, dat hen verplicht tot steun aan elkaar in de strijd voor de vestiging en de uitbouw van het socialisme en dat in uiterste konsekventie een leidende rol opeist voor de CPSU omdat deze partij de meeste ervaring heeft in deze strijd.

ZAGLADIN noemt het proletarisch internationalisme een van de belangrijkste principes van het marxisme-leninisme en "van buitengewone betekenis". Hij verzet zich uitdrukkelijk tegen de opvatting als zou het hier gaan om een verouderd begrip, een opvatting die m.n. veel opgeld deed in de hoogtijdagen tijdgenen van het eurocommunisme, maar ook buiten de kringen van euro-CP-en aanhangers had. Dit manifesteerde zich bv. tijdens de pan-Europese Conferentie van CP-en in 1976 in Berlijn, toen behalve de kritische Westeuropese CP-en ook de partijen van Joegoslavië en Roemenië zich keerden tegen dit begrip en als alternatief het concept van het "nieuw internationalisme" lanceerden. Ook nu nog lijken zelfs partijen, die zich niet meer als eurocommunistisch presenteren (zoals bv. de Franse CP) niet op deze opvatting te zijn terug gekomen. Het is althans nog steeds niet gebruikelijk om samen met de CPSU te refereren aan het proletarisch internationalisme, maar wel - zoals tijdens een bezoek van de PCF vorig najaar in Moskou gebeurde - te spreken over "nieuwe vormen van samenwerking"

Voor ZAGLADIN staat het proletarisch internationalisme volledig overeind en hij stelt dat het verwerpen van dit principe het verlies zou betekenen van een welbeproefd en machtig wapen voor de CP-en en de hele arbeidersbeweging. Dit zou alleen maar ten goede komen aan "de klassevijand, die zijn anti-communistische acties op internationale schaal coordineert".

De CPSU zal derhalve "vastbesloten" vasthouden aan het proletarisch internationalisme, wat voor de hand ligt als het gaat om een van de sleutelprincipes van het marxisme-leninisme. Op basis daarvan - zo benadrukt ZAGLADIN - onderhoudt zijn partij ook in de toekomst relaties met communistische en arbeiderspartijen, wisselt zij informatie uit en participeert zij in bilaterale en multilaterale bijeenkomsten en in regionale of meer internationale conferenties.

De uit dit principe voortvloeiende wederzijdse steun van communistische en arbeiderspartijen in zowel socialistische als niet-socialistische landen acht ZAGLADIN overigens niet alleen belangrijk voor de cohesie binnen de internationale communistische beweging, maar noemt hij ook een essentiële factor voor de sociale vooruitgang in de wereld.

Conclusie

Duidelijk zal zijn dat voor de CPSU de tot de internationale communistische beweging behorende partijen, weliswaar onderling van elkaar mogen verschillen, maar dat er daarbij ook duidelijke grenzen zijn.

De titel van het artikel van ZAGLADIN - "Een belangrijke Internationale Opdracht" - lijkt een indicatie te zijn dat de CPSU zich in de toekomst met frisse moed ervoor zal inzetten CP-en in andere landen - m.n. die welke zich min of meer onafhankelijk opstellen - achter zich te scharen. Dat dit gelet op de lessen uit het verleden, werkelijk zal lukken lijkt voorlopig niet aannemelijk, maar incidentele successen hoeven niet uitgesloten te worden geacht. Misschien dat de door ZAGLADIN als belangrijkste opdracht voor de communistische wereldbeweging genoemde "strijd voor de vrede" daarbij een tactisch goed uitgangspunt zal verschaffen.